ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο τμήμα)

της 1ης Αυγούστου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Συσκευασίες και απορρίμματα συσκευασίας – Έννοια – Οδηγία 94/62/ΕΚ – Άρθρο 3 και παράρτημα Ι – Ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων – Εθνική ρύθμιση απαγορεύουσα τις ως άνω ετικέτες εκτός εκείνων που επιδέχονται κατ' οίκον λιπασματοποίηση και αποτελούνται εν όλω ή εν μέρει από υλικά βιολογικής προελεύσεως»

Στην υπόθεση C-772/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία) με απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Νοεμβρίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

Association interprofessionnelle des fruits et légumes frais (Interfel)

κατά

Premier ministre,

Ministre de la Transition écologique, de l'Énergie, du Climat et de la Prévention des risques,

Garde des sceaux, ministre de la Justice,

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

Ministre de l'Agriculture, de la Souveraineté alimentaire et de la Forêt,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα),

συγκείμενο από τους N. Jääskinen, πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev (εισηγητή) και R. Frendo, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η association interprofessionnelle des fruits et légumes frais (Interfel), εκπροσωπούμενη από τους A. Bron, A. Helfer και G. Léonard, avocats,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις P. Chansou και B. Travard,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την I. Melo Sampaio και τον R. Tricot,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3 της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (ΕΕ 1994, L 365, σ. 10), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018 (ΕΕ 2018, L 150, σ. 141) (στο εξής: οδηγία 94/62), σε συνδυασμό με το παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της association interprofessionnelle des fruits et légumes frais (Διεπαγγελματικής Ενώσεως Παραγωγών και Εμπόρων Νωπών Οπωροκηπευτικών) (Interfel) και, αφετέρου, του Premier ministre (Πρωθυπουργού, Γαλλία), του ministre de la Transition écologique, de l'Énergie, du Climat et de la Prévention des risques (Υπουργού Οικολογικής Μεταβάσεως, Ενέργειας, Κλίματος και Προλήψεως των Κινδύνων, Γαλλία), του garde des sceaux, ministre de la Justice (Υπουργού Δικαιοσύνης, Γαλλία), του ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie (Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας, Γαλλία) και του ministre de l'Agriculture, de la Souveraineté alimentaire et de la Forêt (Υπουργού Γεωργίας, Διατροφικής Αυτάρκειας και Δασών, Γαλλία), σχετικά με τη νομιμότητα σιωπηρής αποφάσεως περί απορρίψεως αιτήματος καταργήσεως εθνικής ρυθμίσεως προβλέπουσας την επιβολή προστίμου σε περίπτωση επικολλήσεως ετικετών απευθείας στα οπωροκηπευτικά προϊόντα, εξαιρουμένων των ετικετών που επιδέχονται κατ' οίκον λιπασματοποίηση και αποτελούνται εν όλω ή εν μέρει από υλικά βιολογικής προελεύσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1. “συσκευασία”: κάθε προϊόν, κατασκευασμένο από οποιουδήποτε είδους υλικό και προοριζόμενο να χρησιμοποιείται για να περιέχει αγαθά και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση αγαθών, από πρώτες ύλες μέχρι επεξεργασμένα αγαθά, από τον παραγωγό μέχρι τον χρήστη ή τον καταναλωτή. Πρέπει να θεωρούνται ως συσκευασίες όλα τα είδη “μιας χρήσης” που χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό.

   Ως “συσκευασία” νοείται μόνον:
   α) η συσκευασία προς πώληση ή πρωτογενής συσκευασία, δηλαδή η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να αποτελεί, στο σημείο αγοράς, χωριστή μονάδα προς πώληση στον τελικό χρήστη ή καταναλωτή·
   β) η ομαδοποιημένη συσκευασία ή δευτερογενής συσκευασία, δηλαδή η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να αποτελεί, στο σημείο αγοράς, σύνολο ορισμένου αριθμού μονάδων προς πώληση, είτε αυτές πωλούνται ως έχουν στον τελικό χρήστη ή καταναλωτή, είτε χρησιμεύουν μόνο για την πλήρωση των εκθετηρίων στο σημείο πώλησης· η εν λόγω συσκευασία μπορεί να αφαιρείται από το προϊόν χωρίς να επηρεάζονται τα χαρακτηριστικά του·
   γ) η συσκευασία μεταφοράς ή τριτογενής συσκευασία, δηλαδή η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να διευκολύνει τη διακίνηση και μεταφορά αριθμού μονάδων προς πώληση ή ομαδοποιημένων συσκευασιών, προκειμένου να αποφεύγεται η διά χειρός διακίνηση και οι ζημίες κατά τη μεταφορά. Στις συσκευασίες μεταφοράς δεν περιλαμβάνονται τα εμπορευματοκιβώτια των οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών.

   Ο ορισμός της “συσκευασίας” βασίζεται περαιτέρω στα ακόλουθα κριτήρια, επεξηγηματικά παραδείγματα της εφαρμογής των οποίων είναι τα απαριθμούμενα στο παράρτημα Ι αντικείμενα.
   i) Θεωρούνται συσκευασία τα αντικείμενα που πληρούν τον ανωτέρω ορισμό, με την επιφύλαξη άλλων λειτουργιών τις οποίες μπορεί επίσης να επιτελεί η συσκευασία, εκτός αν το αντικείμενο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος προϊόντος, και είναι αναγκαίο για να περιέχει, υποστηρίζει ή διαφυλάσσει το προϊόν αυτό σε όλη τη διάρκεια της ζωής του και όλα τα στοιχεία προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού.
   ii) Τα αντικείμενα που έχουν σχεδιασθεί και προορίζονται για να γεμίζονται στο σημείο πώλησης, καθώς και τα αντικείμενα μιας χρήσης που πωλούνται γεμάτα ή έχουν σχεδιασθεί και προορίζονται για να γεμίζονται στο σημείο πώλησης, θεωρούνται συσκευασία, εφόσον επιτελούν συσκευαστική λειτουργία.
   iii) Τα συστατικά μέρη της συσκευασίας και τα ενσωματωμένα στη συσκευασία βοηθητικά στοιχεία θεωρούνται μέρος της συσκευασίας στην οποία είναι ενσωματωμένα. Τα βοηθητικά στοιχεία που είναι απευθείας ανηρτημένα ή προσδεδεμένα σε ένα προϊόν και τα οποία επιτελούν συσκευαστική λειτουργία θεωρούνται συσκευασία, εκτός αν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προϊόντος αυτού και όλα τα στοιχεία προορίζονται να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού.»

4 Το παράρτημα Ι της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επεξηγηματικά παραδείγματα για τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1», προβλέπει τα ακόλουθα:

«[…]

Επεξηγηματικά παραδείγματα για το κριτήριο iii)

Αποτελούν συσκευασία

Ετικέτες αναρτημένες απευθείας ή προσδεμένες σε προϊόν

[…]».

Το γαλλικό δίκαιο

5 Το άρθρο 80 του νόμου 2020-105, της 10ης Φεβρουαρίου 2020, για την καταπολέμηση της σπατάλης και την κυκλική οικονομία (JORF της 11ης Φεβρουαρίου 2020, σ. 6), ορίζει τα εξής:

«Το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2022, παύει η επικόλληση ετικετών απευθείας σε οπωροκηπευτικά, με εξαίρεση τις ετικέτες οι οποίες επιδέχονται κατ' οίκον λιπασματοποίηση και οι οποίες αποτελούνται εν όλω ή εν μέρει από υλικά βιολογικής προελεύσεως.»

6 Κατά το άρθρο R. 543-73 του code de l'environnement (κώδικα περιβάλλοντος), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, παράγραφος III, σημείο 2°, του διατάγματος 2020-1724, της 28ης Δεκεμβρίου 2020, περί απαγορεύσεως καταστροφής των αδιάθετων μη εδώδιμων προϊόντων και περί διαφόρων διατάξεων για την καταπολέμηση της σπατάλης (JORF της 30ής Δεκεμβρίου 2020, σ. 209):

«Τιμωρούνται με το πρόστιμο που προβλέπεται για παραβάσεις της 3ης κατηγορίας οι ακόλουθες ενέργειες:

[…]

4° Η επικόλληση ετικέτας απευθείας σε φρούτο ή λαχανικό, εξαιρουμένων των ετικετών οι οποίες επιδέχονται κατ' οίκον λιπασματοποίηση και οι οποίες αποτελούνται εν όλω ή εν μέρει από υλικά βιολογικής προελεύσεως, κατά παράβαση του άρθρου 80, του νόμου 2020-105, της 10ης Φεβρουαρίου 2020, για την καταπολέμηση της σπατάλης και την κυκλική οικονομία».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

7 Με επιστολή της 25ης Απριλίου 2022, η Interfel υπέβαλε στον Πρωθυπουργό αίτημα καταργήσεως των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος III, σημείο 2°, του διατάγματος 2020-1724, της 28ης Δεκεμβρίου 2020, περί απαγορεύσεως καταστροφής των αδιάθετων μη εδώδιμων προϊόντων και περί διαφόρων διατάξεων για την καταπολέμηση της σπατάλης. Η σιωπή του Πρωθυπουργού επί του εν λόγω αιτήματος συνιστά σιωπηρή απορριπτική απόφαση. Στις 23 Αυγούστου 2022 η Interfel άσκησε ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως αυτής.

8 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι ως άνω διατάξεις θεσπίσθηκαν για την εφαρμογή του άρθρου 80 του νόμου 2020-105, της 10ης Φεβρουαρίου 2020, για την καταπολέμηση της σπατάλης και την κυκλική οικονομία, ο οποίος έχει ως σκοπό να απαγορεύσει, στη γαλλική

επικράτεια, την απευθείας επικόλληση στα οπωροκηπευτικά προϊόντα ετικετών διαφορετικών από εκείνες που επιδέχονται κατ' οίκον λιπασματοποίηση και αποτελούνται εν όλω ή εν μέρει από υλικά βιολογικής προελεύσεως. Οι εν λόγω διατάξεις προβλέπουν ότι τιμωρείται με πρόστιμο η μη τήρηση των διατάξεων του ως άνω άρθρου 80. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο και λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 3 της οδηγίας 94/62, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι τέτοιες ετικέτες, οι οποίες τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων, δεν συνιστούν «συσκευασίες», κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας, δεδομένου ότι δεν ανταποκρίνονται πλήρως στον ορισμό που δίδει το άρθρο 3 και στα τρία κριτήρια που θέτει η συγκεκριμένη διάταξη. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το παράρτημα Ι της οδηγίας χαρακτηρίζει ρητώς ως συσκευασία, μνημονεύοντάς τες ως παράδειγμα για το κριτήριο που διατυπώνεται στο σημείο iii του άρθρου 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, τις ετικέτες που είναι αναρτημένες απευθείας ή προσδεδεμένες σε προϊόν.

9 Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν από το παράρτημα Ι της οδηγίας 94/62 προκύπτει ότι κάθε ετικέτα που αναρτάται απευθείας ή είναι προσδεδεμένη σε προϊόν αποτελεί κατ' ανάγκην «συσκευασία», κατά την έννοια της οδηγίας, ή αν ο χαρακτηρισμός αυτός πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα του ορισμού και των τριών κριτηρίων που θέτει το άρθρο 3 της οδηγίας. Στη δεύτερη περίπτωση, ετικέτες τέτοιου είδους θα συνιστούν συσκευασία μόνον εφόσον προορίζονται να χρησιμοποιούνται για να περιέχουν αγαθά και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση αγαθών, από τον παραγωγό μέχρι τον χρήστη ή τον καταναλωτή, εκτός αν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προϊόντος και εφόσον όλα τα στοιχεία προορίζονται να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού.

10 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων συσκευασίες κατά την έννοια του άρθρου 3 της [οδηγίας 94/62] και του παραρτήματος Ι της εν λόγω οδηγίας;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

11 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας 94/62 και το παράρτημά της Ι έχουν την έννοια ότι οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, «συσκευασίες», κατά την εν λόγω οδηγία.

12 Επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι, σύμφωνα με το άρθρο της 1, η οδηγία 94/62 αποσκοπεί ιδίως στην πρόληψη και μείωση των επιπτώσεων των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασιών στο περιβάλλον των κρατών μελών καθώς και των τρίτων χωρών, και στη διασφάλιση, με τον τρόπο αυτό, υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, επιβάλλοντας μεταξύ άλλων στα κράτη μέλη τη θέση σε λειτουργία ενός συστήματος συλλογής και επεξεργασίας των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασιών. Προς τούτο, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 5 και σύμφωνα με το άρθρο της 2, παράγραφος 1, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 94/62 καταλαμβάνει όλες τις συσκευασίες που κυκλοφορούν στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλα τα απορρίμματα συσκευασιών (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 23).

13 Επομένως, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, η έννοια της «συσκευασίας» πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

14 Υπενθυμίζεται επίσης ότι, για να συνιστά συσκευασία κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, ένα προϊόν πρέπει, αφενός, να πληροί τις δύο προϋποθέσεις του άρθρου 3, σημείο 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 94/62 και, αφετέρου, να πληροί τα κριτήρια που απαριθμούνται στο άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 25).

15 Συνεπώς, κατά πρώτον, για να αποτελεί «συσκευασία», κατά την έννοια της οδηγίας 94/62, ένα προϊόν πρέπει, αφενός, να προορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας, να περιέχει συγκεκριμένα αγαθά και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση των εν λόγω αγαθών, από τον παραγωγό μέχρι τον χρήστη ή τον καταναλωτή. Επιπλέον, με τη δεύτερη περίοδο της αυτής διατάξεως διευκρινίζεται ότι πρέπει να θεωρούνται συσκευασίες όλα τα είδη «μιας χρήσεως» που χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 26).

16 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, οι πιθανές λειτουργίες της συσκευασίας δεν απαριθμούνται σωρευτικώς στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62 (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 27).

17 Αφετέρου, το συγκεκριμένο προϊόν πρέπει να εμπίπτει σε κάποια από τις τρεις κατηγορίες συσκευασιών οι οποίες απαριθμούνται και ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α′ έως γ′, της οδηγίας 94/62, ήτοι τη συσκευασία προς πώληση, την ομαδοποιημένη συσκευασία και τη συσκευασία μεταφοράς (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 28).

18 Κατά δεύτερον, σύμφωνα με το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο i, της οδηγίας 94/62, ένα αντικείμενο το οποίο αντιστοιχεί στον θετικό ορισμό της έννοιας της «συσκευασίας», κατά τα δύο πρώτα εδάφια του εν λόγω άρθρου 3, σημείο 1, πρέπει να θεωρείται ότι συνιστά συσκευασία, εκτός αν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος προϊόντος και είναι αναγκαίο για να περιέχει, υποστηρίζει ή διαφυλάσσει το προϊόν αυτό σε όλη τη διάρκεια της ζωής του και αν όλα τα στοιχεία προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 29).

19 Από το ίδιο το γράμμα του εν λόγω άρθρου 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο i, προκύπτει ότι τα τρία αρνητικά κριτήρια που απαριθμεί πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς. Κατά συνέπεια, μόνον τα αντικείμενα τα οποία, καίτοι εμπίπτουν στον θετικό ορισμό της συσκευασίας, πληρούν συγχρόνως τα ως άνω τρία κριτήρια δεν θεωρούνται συσκευασίες, κατά την έννοια της οδηγίας 94/62 (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Eco-Emballages κ.λπ., C-313/15 και C-530/15, EU:C:2016:859, σκέψη 30).

20 Κατά τρίτον, σύμφωνα με το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας 94/62, τα συστατικά μέρη της συσκευασίας και τα ενσωματωμένα στη συσκευασία βοηθητικά στοιχεία θεωρούνται μέρος της συσκευασίας στην οποία είναι ενσωματωμένα. Τα βοηθητικά στοιχεία που είναι απευθείας αναρτημένα ή προσδεδεμένα σε ένα προϊόν και τα οποία επιτελούν συσκευαστική λειτουργία θεωρούνται συσκευασία, εκτός αν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προϊόντος αυτού και αν όλα τα στοιχεία προορίζονται να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού.

21 Συναφώς, στο παράρτημα Ι της οδηγίας 94/62, το οποίο μνημονεύει «επεξηγηματικά παραδείγματα για τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1» της εν λόγω οδηγίας, διευκρινίζεται ρητώς, υπό τον τίτλο «Επεξηγηματικά παραδείγματα για το κριτήριο iii)», ότι αποτελούν συσκευασία οι ετικέτες που είναι αναρτημένες απευθείας ή προσδεδεμένες σε προϊόν.

22 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν από το ως άνω παράρτημα Ι προκύπτει ότι κάθε ετικέτα που αναρτάται απευθείας ή είναι προσδεδεμένη σε προϊόν αποτελεί κατ' ανάγκην συσκευασία κατά την έννοια της οδηγίας 94/62 ή αν ο χαρακτηρισμός αυτός πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα του ορισμού και των τριών κριτηρίων που θέτει το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας. Στη δεύτερη περίπτωση, ετικέτες τέτοιου είδους θα συνιστούν συσκευασία μόνον εφόσον προορίζονται να χρησιμοποιούνται για να περιέχουν αγαθά και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση αγαθών, από τον παραγωγό μέχρι τον χρήστη ή τον καταναλωτή, εκτός αν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προϊόντος και εφόσον όλα τα στοιχεία προορίζονται να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού.

23 Μολονότι από το γράμμα του παραρτήματος Ι της οδηγίας 94/62 προκύπτει ότι οι ετικέτες που είναι αναρτημένες απευθείας ή προσδεδεμένες στο προϊόν αποτελούν συσκευασία, διαπιστώνεται ότι το παράδειγμα που δίδεται στο εν λόγω παράρτημα Ι αφορά το κριτήριο που τίθεται με το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας. Σύμφωνα με το γράμμα της δεύτερης περιόδου της συγκεκριμένης διατάξεως, τα βοηθητικά στοιχεία που είναι απευθείας αναρτημένα ή προσδεδεμένα σε ένα προϊόν και τα οποία επιτελούν συσκευαστική λειτουργία θεωρούνται συσκευασία, εκτός αν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προϊόντος και αν όλα τα στοιχεία προορίζονται να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού.

24 Ως εκ τούτου, από το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας 94/62 προκύπτει ότι οι ετικέτες που μνημονεύονται, χάριν παραδείγματος, στο παράρτημα Ι της οδηγίας μπορούν να χαρακτηρίζονται ως «συσκευασίες» εφόσον συνιστούν βοηθητικά στοιχεία που επιτελούν συσκευαστική λειτουργία, εκτός αν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του οικείου προϊόντος και αν όλα τα στοιχεία προορίζονται να καταναλωθούν ή να διατεθούν από κοινού. Η συγκεκριμένη ερμηνεία επιρρωννύεται από το γράμμα του άρθρου 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, κατά το οποίο, για να χαρακτηρίζεται ως «συσκευασία», ένα αντικείμενο πρέπει «περαιτέρω» να πληροί τα κριτήρια που τίθενται στο εν λόγω εδάφιο.

25 Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα κριτήρια ορισμού της έννοιας της «συσκευασίας», τα οποία καθορίζονται με το άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, δεν πληρούνται απλώς και μόνον επειδή η ετικέτα αναρτάται απευθείας ή είναι προσδεδεμένη σε οπωροκηπευτικό προϊόν.

26 Όσον αφορά τις δυνατές λειτουργίες της συσκευασίας οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, μολονότι δεν απαριθμούνται σωρευτικώς, απαριθμούνται πάντως εξαντλητικώς, οπότε, προκειμένου να αποτελεί συσκευασία, μια ετικέτα που έχει τοποθετηθεί απευθείας σε οπωροκηπευτικό προϊόν πρέπει να πληροί τουλάχιστον μία από τις τρεις αυτές λειτουργίες.

27 Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστήριξε συναφώς ότι οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας σε οπωροκηπευτικά προϊόντα έχουν διάφορα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και επιτελούν ιδιαιτέρως ποικίλους σκοπούς. Συνήθως πρόκειται για ετικέτες μικρού μεγέθους που καλύπτουν μόνον ελάχιστο μέρος της επιφάνειας του οικείου φρούτου ή λαχανικού. Τούτου λεχθέντος, ορισμένες από τις εν λόγω ετικέτες είναι δυνατόν να περιβάλλουν ή να καλύπτουν σε μεγαλύτερο βαθμό το

οικείο φρούτο ή λαχανικό. Επιπλέον, κατά την εν λόγω κυβέρνηση, μολονότι ορισμένες ετικέτες φέρουν τον λογότυπο ή την ονομασία εμπορικού σήματος, άλλες ενδέχεται να μνημονεύουν πληροφορίες σχετικές με τα χαρακτηριστικά των οικείων οπωροκηπευτικών προϊόντων ή, ακόμη, να φέρουν γραμμωτό κώδικα ή αριθμητικό κωδικό ταυτοποιήσεως.

28 Επομένως, υπό την επιφύλαξη διακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων είναι, συνήθως, μικρότερου μεγέθους από τα προϊόντα και, ως εκ τούτου, δεν έχουν ως σκοπό να τα περιέχουν ή να τα προστατεύουν.

29 Εν συνεχεία, για τους ίδιους λόγους, δεν προκύπτει ότι οι συγκεκριμένες ετικέτες αποσκοπούν, σε κάθε περίπτωση, να καταστήσουν δυνατή τη διακίνηση και τη διάθεση των οικείων οπωροκηπευτικών προϊόντων προς τον τόπο καταναλώσεώς τους.

30 Τέλος, μολονότι δεν αποκλείεται ορισμένες ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων να αποσκοπούν στην παρουσίαση των εν λόγω προϊόντων, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν προκύπτει ότι προορίζονται, σε κάθε περίπτωση, για τον συγκεκριμένο σκοπό.

31 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μνεία, στο παράρτημα I της οδηγίας 94/62, των «[ετικετών που είναι] αναρτημένες απευθείας ή προσδεμένες σε προϊόν», ως παραδείγματος του κριτηρίου που καθορίζεται με το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας, δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως έχουσα την έννοια ότι όλες οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων πρέπει να χαρακτηρίζονται κατά σύστημα ως συσκευασίες κατά την εν λόγω οδηγία.

32 Επισημαίνεται συναφώς, εξάλλου, ότι από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι, στις προτάσεις του επί της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο επίτροπος του Δημοσίου εκτίμησε ότι «ετικέτα τοποθετούμενη απευθείας επί οπωροκηπευτικού προϊόντος δεν επιτελεί καμία από τις λειτουργίες» που απαριθμούνται στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62.

33 Επιπλέον, η ευρεία ερμηνεία της έννοιας της «συσκευασίας» δεν συνεπάγεται ότι πρέπει να προκριθεί ερμηνεία του παραρτήματος I της οδηγίας 94/62 η οποία δεν θα λαμβάνει υπόψη το γράμμα του άρθρου 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας.

34 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται εν τέλει να εκτιμήσει, υπό το πρίσμα ιδίως των κρίσεων που παρατίθενται στις σκέψεις 23 έως 30 της παρούσας αποφάσεως και όλων των διαθέσιμων κρίσιμων στοιχείων, αν οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί οπωροκηπευτικού προϊόντος επιτελούν τουλάχιστον μία από τις τρεις λειτουργίες συσκευασίας οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62 και εμπίπτουν σε κάποια από τις τρεις κατηγορίες συσκευασιών οι οποίες απαριθμούνται και ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α′ έως γ′, της εν λόγω οδηγίας.

35 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας 94/62 και το παράρτημά της I έχουν την έννοια ότι οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων δεν αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, συσκευασίες κατά την εν λόγω οδηγία. Οι ως άνω ετικέτες μπορούν να θεωρηθούν συσκευασίες μόνον εφόσον επιτελούν μία από τις τρεις λειτουργίες συσκευασίας οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της

οδηγίας 94/62 και εμπίπτουν σε κάποια από τις τρεις κατηγορίες συσκευασιών οι οποίες απαριθμούνται και ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α′ έως γ′, της εν λόγω οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (ένατο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, σημείο 1, τρίτο εδάφιο, σημείο iii, της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, και το παράρτημά Ι της οδηγίας 94/62, όπως τροποποιήθηκε,

έχουν την έννοια ότι:

οι ετικέτες που τοποθετούνται απευθείας επί των οπωροκηπευτικών προϊόντων δεν αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, συσκευασίες κατά την οδηγία 94/62, όπως τροποποιήθηκε. Οι ως άνω ετικέτες μπορούν να θεωρηθούν συσκευασίες μόνον εφόσον επιτελούν μία από τις τρεις λειτουργίες συσκευασίας οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62 και εμπίπτουν σε κάποια από τις τρεις κατηγορίες συσκευασιών οι οποίες απαριθμούνται και ορίζονται στο άρθρο 3, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α′ έως γ′, της οδηγίας 94/62, όπως τροποποιήθηκε.

(υπογραφές)